

UMETNA INTELIGENCA: BOŽANSTVO ALI PREKLETSTVO

Umetna inteligenca je dosegla zavidljiv znanstveni razvoj in danes omogoča široko uporabo vsem nam navadnim državljanom, ki nismo strokovnjaki s tega področja. To je prav gotovo izjemen dosežek. Pa je res tako?

Redko v zgodovini se v visoki znanosti dogodi, da so znanstveniki zgroženi nad svojimi svetovnimi odkritji in svetovno priznanimi dosežki. Eden izmed takih je bil Alfred Nobel, ki je odkril dinamit, ki je povzročil tudi veliko nesreč s smrtnim izidom in so ga zato nekateri celo poimenovali »trgovec s smrtjo«. Da bi opral ta slab sloves je ustanovil Nobelov sklad za podeljevanje nagrad posameznikom za zasluge v znanosti ne glede na narodnost.

Sedaj pa se je dogodilo podobno. Eden od »botrov umetne inteligence«, 75-letni Geoffrey Hinton, je zapustil službo in opozoril na vse večje nevarnosti razvoja te tehnologije, ki lahko vodijo celo do katastrofe. Za več časopisov in TV-hiš je namreč izjavil, da obžaluje svoje minulo delo. In nadalje pravi, da so lahko nekatere nevarnosti govorečih robotov z umetno inteligenco precej grozeče. Poleg tega na koncu enega od intervjujev tudi pomirja, da računalniki z umetno inteligenco trenutno niso bolj inteligentni od nas, lahko pa se to prav kmalu spremeni.

Njegove bazične raziskave so bile nevronske mreže, ki so podoben sistem kot človeški možgani. Nevronske mreže omogočajo globoko učenje in obdelavo informacij, ki je osnova umetne inteligence, kot je ChatGPT. Prav te mreže umetni inteligenci omogočajo, da se uči iz izkušenj kot človek, da na osnovi teh sklepa in daje rezultate. Računalnik umetne inteligence sprejema podatke, ki so predhodno pripravljene ali pa jih zbere sam s senzorji, denimo s kamero, z mikrofonom ali podobnim, jih obdela in se odzove. In tega odziva nas je lahko strah?

Geoffrey Hinton je eden od treh tako imenovanih »botrov umetne inteligence«. Druge dva sta Yann LeCun in Yoshua Bengio. Vsi trije so prejeli Turingovo nagrado, ki jo nekateri imenujejo Nobelova nagrada za računalništvo.

LeCun je francoski računalniški znanstvenik predvsem na področju strojnega učenja, računalniškega

vida, mobilne robotike in računalniške nevroznanosti. Je profesor Courantovega inštituta za matematične znanosti na Univerzi v New Yorku in podpredsednik ter glavni znanstvenik za umetno inteligenco pri Meti.

On je bolj optimističen. Dejal je, da so strahovi nekaterih strokovnjakov, da umetna inteligenca predstavlja grožnjo človeštvu, nesmiselni. Da bodo računalniki postali inteligentnejši od ljudi, bo minilo še mnogo let. Nadalje pravi: »Če se zavedaš, da ni varno, ga pač enostavno ne zgradiš.« Tudi on pa se strinja, da je razvoj prehitel in da sta potrebni previdnost in preventiva.

Tretji »boter« Yoshua Bengio je kanadski računalniški znanstvenik, najbolj znan po svojem delu na področju umetnih nevronske mreže in globokega učenja. Je profesor na Oddelku za računalništvo in operacijske raziskave na Univerzi v Montrealu in znanstveni direktor Montrealskega inštituta za učenje algoritmov. V letošnjem letu je najbolj citiran računalnikar po h-indeksu.

Yoshua Bengio prav tako predlaga, da pride, vsaj začasno, do odmora pri raziskavah umetne inteligence. Nadalje pravi, da je treba narediti korak nazaj in da se je njegovo mnenje glede raziskav na tem področju spremenilo v zadnji polovici leta.

Čeprav zgoraj navedene tri znanstvenike danes imenujejo »botri umetne inteligence«, so pravi očetje te tehnologije drugi in segajo pol stoletja v zgodovino. Pravi oče je John McCarthy, ki je bil eden najvplivnejših ljudi na tem področju. Zaradi fantastičnega dela na področju računalništva in umetne inteligence je znan kot »oče umetne inteligence«. McCarthy je v petdesetih letih prejšnjega stoletja skoval izraz »umetna inteligenca«. Opredelil ga je kot »znanost in inženiring izdelave strojev, ki so pametni«.

Pri obravnavi umetne inteligence moramo omeniti tudi Elona Muska in njegov namen izdelave možganskih čipov, ki bi povezali človeške misli in računalnik. Kako torej naprej se sprašujejo številni znanstveniki, politiki, ekonomisti in psihologi? Ustanovili so poseben spletni Center za varnost umetne inteligence, na katerem se zbirajo razne izjave in najdemo opise številnih možnosti katastrofe z umetno inteligenco.

Nas je lahko strah? Ja, mogoče res. Ampak le v primeru, če ta znanja in celotna napredna tehnologija pridejo v roke zelo ozkemu krogu ljudi ali posameznikom, ki imajo v nekem okolju absolutno oblast in jih poznamo iz zgodovine in sedanosti kot diktatorje. Druga nevarnost je, da se uporabljajo napačni podatki in napačne informacije, ki bi vplivali na mnenje ljudi in njihovo vedenje.

Tako je bilo vedno v zgodovini. Tisti, ki je imel moč informacij in moč orožja, je vladal svetu. In tako bo v bodoče z umetno inteligenco ali brez nje.

Janez Tušek